

Mayer in liberalni Karol Walker sta varnostne carine na žito in v podporo zadolženim veleposestnikom dobro karakterizovala, rekši, da so opijati navidezni in za nekaj časa sicer pomagajo, pozneje se obnovi stara bolezen in postane še nevarnejša, kakor je bila poprej.

Vsled varnostnih carin se sicer poveča zemljiška renta, a zajedno z njo rase tudi tržna vrednost posestev samih in z njimi možnost, zadolžiti ta posestva visoko nad njih pravo vrednost. Z varnostnimi carinami se vstvarijo pogoji za grozovit krah. To so tudi spoznavali najbistroumnejši nemški politiki in zato še vedno ni postal poslanca Kanitza predlog zakon, o katerem je Bismarck rekel: kot veleposestniku bi mu ta predlog mogel ugajati, kot kancelarbi pa zastavil vse sile, da ga preprečim.

V Nemčiji se zdaj delajo priprave za državnozbornske volitve. Mej najagilnejšimi strankami je stranka agrarcev, katera utegne doseči velikih uspehov. boljše razumevanje sedanjega volilnega boja smo spisali predstojече članke in to po znameniti in nepristranski studiji uglednega pisatelja Karola Jentscha.

Shod sadjarjev v Novem mestu.

Piše se nam iz Novega mesta: Kakor nam je tukajšnja kmetijska podružnica pred nekoliko leti jako podučno in zelo obiskano prešičjo razstavo in pred dvema letoma velezanimivo vinarsko razstavo in vinarski shod priredila, tako je ona iz zborovanjem sadjarjev popolen uspeh dosegla. Iz vseh krajev prelepe Dolenjske došli so ta dan v Novo Mesto sadjarski veščaki, sadjarji, posestniki, duhovniki in učitelji, da se posvetujejo na tem shodu, kako naj se sadjarstvo na Dolenjskem povzdigne.

Okoli 10 ure dopoludne zbrali so se v dvorani gostilne g. Tučekove vsi došli sadjarski veščaki, sadjarji in poslušalci, kateri so k zborovanju prišli, tako, da je bilo pred začetkom zborovanja nad 70 udeležencev; med njimi smo opazili zastopnika glavnega odbora c. kr. kmetijske dr. užbe g. ravnatelja G. Pirca, g. nadučitelja J. Žirovnika, gg.: B. Skalickega c. kr. tehničnega voditelja del zoper trtno uš, J. Beleta, deželnega potovalnega učitelja za sadjarstvo na Spodnjem Štajarskem, F. Gombača deželnega potovalnega učitelja za vinarstvo, A. Wutscherja iz St. Jerneja na Dolenjskem, I. Rudeža s Tolstega vrha, oba veleposestnika in sadjarska veščaka. F. Perkota trgovca in posestnika v Novem mestu, vse učitelje deželne kmetijske šole na Grmu, obilo duhovščine, narodnih učiteljev in posestnikov iz novomeškega in krškega političnega okraja.

Ob polu 11. uri otvori zborovanje načelnik podružnice novomeške g. pristav V. Rohrman s prisrčnim pozdravom na vse obilo došle udeležence ter predlaga, da se naj imenuje predsednikom g. vodja R. Dolénc, kar se je soglasno zgodilo. G. R. Dolénc, zahvaljujoč se za izkazano mu čast, v kratkih besedah povdarja veliki pomen sadjarstva za povzdigo narodnega blagostanja in preide potem na izvrševanje dnevnega reda, katerega I. točka se je gla-

bila: Kateri kraji na Dolenjskem so posebno pripravni za pridelovanje sadja in kako bi bilo po teh krajih razširjati umno sadjarstvo in pospeševati sadno kupčijo? O tem vprašanju govorili in podali so svoje strokovnjaško mnenje gg.: R. Dolénc, V. Rohrman, B. Skalicky, F. Gombač, Pogačnik (učitelj na Čatežu) G. Pirc, Wutscher in tudi drugi. Vsebina njih govorov in njih strokovno mnenje kulminira v sledečih izrekih: Vsa Dolenjska razdeli naj se v dva dela, v enem in sicer na Belo kranjskem, goji naj se poleg navadnega sadja tudi fino namizno sadje, posebno breskve in marelice; v vsem ostalem Dolenjskem goji naj se samo navadno sadje. Vsa Dolenjska je za sadjarstvo ugodna, kjer je nje zemljina sestavina prava t. j. da ni preplitva ali prodnata; posebno ugodno ležo imajo nekatere doline v krškem političnem okraju okoli Bučke, Škocijana, Mokronoga, Boštanja v novomeškem okraju okoli Novega Mesta, Čateža pri Trebnjem, Toplic, Čermošnic in v črnomaljskem okraju od Dragatuša do Vinic. Za Dolenjsko naj država po vzgledu c. kr. gozdnih drevesnic osnuje veliko c. kr. sadno drevesnico, ako pa to ne bi bilo mogoče, da se subvencionirajo okrajne, šolskih vrtov in javne drevesnice; za povzdigo sadjarstva naj se nastavi po vzgledu Štajerske in drugih kronovin potovalni učitelj za sadjarstvo, kateri naj bi s podukom in z vzgledom v svoji drevesnici, z oddajo velike množine sadnih dreves sadjarstvo povzdignil. Isti naj bi javne in drevesnice šolskih vrtov nadziral in naj bi ob enem predlagal, katere in v koliki meri naj se subvencionirajo. Za povzdigo sadjarstva je nadalje neizogibno potrebno, da se zopet oživé učiteljski tečaji za sadjarstvo, kateri naj bi po jeden teden trajali in ki naj bi jih vodil potovalni učitelj za sadjarstvo. Ta naj bi imel svoj sedež v Novem Mestu. Za povzdigo sadjarstva je potrebna prememba lovskega zakona. Jako važen faktor, da se nam sadno drevje pred obilico škodljivih mrčesov obvaruje je negovanje naših ptičev, v tej zadevi naj se tem prijateljem sadnih dreves v zimskem času žito poklada. Izda naj se popularno spisana knjižica o sadjarstvu. O II. točki dnevnega reda: „Katera sadna plemena in katere vrste sadja naj se po teh krajih zasajajo v veliki meri, da se povzdigne sadna kupčija in sadjarstvo postane bolj dobičkonosno?“ govorili in stavili so svoje predloge sledeči gg. strokovnjaki: R. Dolénc, V. Rohrman, I. Gombač, B. Skalicky, I. Gebauer (nadučitelj v Žužembergu) Povše (kaplan v Žužembergu) Kallinger (upokojeni učitelj na Derski pri Novem mestu). Njih izreki so: Za Dolenjsko veljajo naj ta pravila: 1.) Črešnje vzgajajo naj se v onih krajih, kjer so zatišja in v bližini gozdi, ker tam najbolj vspevajo; 2.) Namesto češpelj, katere nam je v novejšem času na njej se nahajajoča glivica popolnoma uničila, tako, da nam je ta sad popred na leto nad 80.000 centov samo suhih češpelj donašal — sadijo naj se Wašingtonove slive, katere so itak za pridelovanje slivovke izvrstne. Podružnice naj osnujejo vzgledne sušilnice. 3.) Oreh sadi naj se povsod, kjer ne pozebe. 4.) Jabolka naj se v posebno veliki meri vzgajajo in sicer sledeče vrste: a) dolenjska voščenska, b) velik a zlata zimška parmena, c) šetinec (tu di čebular

imenovan), d) velika kaselska rajneta, e) blenheimška rajneta, f) češki devičnik ali rudeči iz Lož imenovan, g) Landsberška rajneta ali zmika, h) Kanadska rajneta. Te vrste so priporočene za vse kraje in za vsako ležo na Dolenjskem, poleg tega zamore se še posebno fino namizno sadje še tam vzgojevati, kjer leža in razmere uga-jajo. S tem je bil dnevni red rešen in g. predsednik zahvalil se je vsem gg. veščakom, in vsem udeležencem zborovanja za njihov trud, da se je moglo isto tako ko-renito in strokovnjaško vršiti, ter je zborovanje zaključil. Med zborovanjem počastil je istega odposlanec c. kr. okrajnega glavarstva g. c. kr. okrajni komisar Kresse. Po zborovanju vršil se je prijateljski sestanek v gostilni g. Tučekove in gostilni g. I. Zurca, kjer se je v ožjem krogu govorilo o ravno završenem dnevnem redu.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu in posebno nje načelnik g. V. Rohrman zadobil si je s svojim obilnim trdom, da se je to zborovanje tako uspešno vršilo, velike zasluge in zasluži za svoje delovanje v prosepah kmetijstva javno zahvalo. Merodajnih faktorjev naloga bodi, da se sklepi dolenjskih sadjarskih veščakov v prosepah sadjarstva praktično izvrše!

Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

Veleum, kateri zasluži zanimanje vsacega Slovana v ne manjši meri nego [marsikdo drugi, ki je vživa, prvi sedaj živečih evropskih pisateljev, grof Lev Nikolajevič Tolstoj rodil se je 28. avgusta 1828. l. v vasi Jasnaja Poljana v Krapivenskem okraju Tuljske gubernije. Mati njegova, rojena kneginja Marija Nikolajevna Volkonska, umrla je, ko Levu Nikolajeviču še ni bilo dveh let. Podoba te idejalne ženske nahaja se krasno izvršena, v „Vojni in miru“ (Mari Bolkon-skaja). Prvi vzgojevateljici našega pisatelja bili sta sorodnica Tolstih, T. A. Jergoljska, za njo pa grofica Osten Saken, teta Levova. Ko se je preselila rodbina 1837. l. v Moskvo, izgubi Lev Nikolajevič očeta Nikolaja Iljiča, kojega živa karakteristika je podana v osebi Nikolaja Rostova v „Vojni in miru“. Po smrti očetovi preselil se je Lev Nikolajevič z bratom Dmitrijem in sestro Marjo zopet na deželo, brat njegov Nikolaj pa je ostal pri grofici Osten — Saken ter hodil v moskovsko vseučilišče.

Čez tri leta umrje grofica Osten — Saken, varuštvo pa prevzame druga teta P. I. Juškova v Kazanji. Leta 1843. vstopi Lev Nikolajevič v kazansko vseučilišče, kjer je prebil jedno leto na fakulteti orientalskih jezikov, dve leti pa na pravni fakulteti. Potem odpotoval je iz Kazanji ter se naselil v Jasnej Poljani. Tu v tihem selskem življenju izobraževal se je Lev Nikolajevič sam dalje ter se vedno bolj in

bolj približeval narodovemu življenju. Leta 1851. potoval je na Kavkaz k bratu Nikolaju, in to potovanje imelo je značilen vpliv na poznejše življenje pisateljevo. V istem letu še vstopi Lev Nikolajevič v četrto baterijo dvajsete artilerijske brigade, katera je stala v Kazaški vasi Staro-Sidovski ob Tereku. Tu prebil je štira leta, do začetka turške vojne. Na Kavkazu začelo se je za Leva Nikolajeviča novo življenje, polno različnih vplivov. Neopisna narava, polna poltičnih krasot ter zanimivo in čudovito življenje kazaško vplivalo je mogočno na 23letnega mladeniča, in pod temi vplivi nastala so prva dela Tolstojeva. Najprej napisal je „Mladost“, za njo „Naskok“, dalje slede „Otroška doba“, „Iz zapisek markerja“, „Jutro posestnikovo“ in „Kozaki“. Vsa ta dela tiskala so se v „Sovremeniku“, le „Kazaki“ izšli so v „Ruskem vestniku“ 1863. leta.

V turški vojni služil je Lev Nikolajevič pri štabu kneza Gorčakova v takozvanej donavski vojski. Leta 1855. poveljeval je celo jednej bateriji, s kojo je bil v ognji pri Črni (4. avgusta) ter pri navalu na Sevastopolj (27. avgusta). Toda s koncem vojne, ko mu je bila službena karjera vže popolnem zagotovljena, da naš pisatelj nenadoma vojaštvu slovo. V tem času napisal je „Sevastopolj v decembru 1859. leta“, „Sevastopolj v maju 1855. leta“, dalje „Sekanje gozda“ in „Sevastopolj v avgustu 1855. leta“.

Vže „Mladosti“ in prvim delom, katera so bila podpisana z začetnicami L. N. T. bil je uspeh v krogu tedanjih najboljših pisateljev zagotovljen. Ko so pa počeli izhajati še spisi s Kavkaza in „Sevastopoljske povesti“, postalo je zanimanje za pisatelja občno.

Leta 1856. zbrali so se v Petrogradu najboljši tedanji pisatelji ruski: Gončarov, Grigorovič, Družinin, Ostrovski, Tolstoj in Turgenjev. Levu Nikolajeviču bilo je takrat šele 26 let, toda vsprejeli so ga, kakor omenja sam, kaj prijazno v omenjeni krog. L. 1857. potoval je Tolstoj po Nemčiji in v Rim. Do l. 1861. potoval je še jedenkrat iz Rusije in v tej perijodi napisal je „Metelj“, „Dva huzarja“ ter „Mladeniško dobo“. Za tem sledita povesti „Srečanje z moskovskim znancem“ in „Albert“. Tema sledi roman „Rodbinska sreča“, potem „Tri smrti“, „Suzera“ in „Polikuška“. Vrnivši se v Jasnaja Poljana, vstanovil je ondi ljudsko šolo, popolnem po svojih načelih, katera je razlagal v svojem časopisu „Jasnaja Poljana“. Ker so vsled svoje originalnosti ti pedagoški spisi zanimivi, vsprejeli so se tudi v zbrane spise L. Tolstega in sicer tvorijo četrti zvezek Salajevske izdaje.

L. 1862. oženil se je z Zofijo Andrejevo Bersovo, hčerjo moskovskega doktorja, toda ženitev ni v ničem izpremenila dosedanjega življenja Tolstega. Živel je in v naprej le narodu svojemu in slovstvu.

V prvih letih zakona jel je pisati roman „Dekabristi“, kojega tri poglavja so se uže takrat tiskala. Umestno je na temu mestu opomniti, kar je znano v